

Національний університет

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України

Національний університет водного господарства та природокористування

Кафедра обліку і аудиту

063 - 385

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ТА ЗАВДАННЯ

**до виконання контрольної роботи
з дисципліни «Фінансовий менеджмент»**

**для студентів спеціальностей 8.03050901 «Облік і аудит» і
8.03050401 «Економіка підприємства»
заочної форми навчання**

Рівне – 2012

Методичні вказівки та завдання до виконання контрольної роботи з дисципліни «Фінансовий менеджмент» для студентів спеціальностей 8.03050901 «Облік і аудит» і 8.03050401 «Економіка підприємства» заочної форми навчання / І.Д. Лазаришина, М.М. Мосійчук. - Рівне: НУВГП, 2012.- 27 с.

Упорядники: Лазаришина І.Д., д.е.н., професор кафедри обліку і аудиту, Мосійчук М.М., старший викладач

Відповідальний за випуск: Лазаришина І.Д., д.е.н., професор, зав. кафедри обліку і аудиту

ЗМІСТ

1. Загальні положення	3
2. Основні вимоги до оформлення контрольної роботи.....	3
3. Практична частина.....	5
4. Поради до виконання контрольної роботи.....	18
Список рекомендованої літератури.....	22
Додатки	25

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Метою навчальної дисципліни "Фінансовий менеджмент" є поглиблене вивчення теорії і практики управління фінансами підприємств, оволодіння стратегією і тактикою фінансового забезпечення підприємництва, знаходження оптимальних фінансових рішень.

Завдання дисципліни: з'ясування сутності й організації фінансового менеджменту; здобуття практичних навичок постановки і вирішення завдань ефективного управління формуванням і розміщенням капіталу підприємств; оволодіння методами аналізу фінансових звітів, фінансового прогнозування для прийняття рішень щодо формування прибутку, інвестиційної діяльності, банкрутства і фінансових санацій.

Предметом навчальної дисципліни "Фінансовий менеджмент" є економічні, організаційні, правові і соціальні питання, що виникають у процесі управління фінансовими відносинами суб'єктів господарювання і їх вирішення.

2. ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Контрольна робота виконується згідно з навчальним планом і передбачає лише розв'язок задач за варіантом, який необхідно супроводжувати необхідними поясненнями.

Контрольна робота виконується та надається для перевірки у встановлені терміни.

Контрольну роботу пишуть від руки або друкують за допомогою принтера на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм) з використанням шрифтів текстового редактора Word 12 розміру з полуторним міжрядковим інтервалом або 14 розміру з міжрядковим інтервалом 1.

Текст контрольної роботи друкують, залишаючи поля таких розмірів: ліве - 30 мм, праве - 10 мм, верхнє - 20 мм, нижнє - 20 мм. Помилки і описки дозволяється виправляти зафарбуванням коректором.

Нумерація сторінок, розділів подається арабськими цифрами без знака №. Титульна сторінка включається до загальної нумерації. Номер сторінки починають проставляти з другого листа Вступу. Номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці. Додатки не нумеруються.

Перед розв'язками задач необхідно вказувати умову завдання, яке розв'язується. Розв'язок задач повинен супроводжуватись формулами, розрахунками та поясненнями до них. Формули розрахунків повинні бути повністю записані окремим рядком з поясненням кожного символу, включеного у формулу. Задачі, за якими будуть дані відповіді без розвернутих розрахунків, пояснень та висновків, будуть вважатись нерозв'язаними. При формуванні заходів фінансового менеджменту необхідно враховувати економічне становище підприємства, можливі коливання розрахункових показників, а також фінансові можливості суб'єкта господарювання та діюче на момент написання контрольної роботи законодавство України.

Обсяг контрольної роботи складає 20-25 сторінок.

У кінці роботи необхідно вказати перелік використаної літератури, який формується в алфавітному порядку у такій послідовності: закони України, декрети Уряду України, постанови Верховної Ради, Укази Президента України, постанови, положення, інструкції міністерств і відомств України. Інші джерела інформації (посібники, монографії, підручники, статті) вказуються за алфавітом.

Робота повинна бути написана розбірливо без будь-яких скорочень, без помилок та виправлень. Розрахунки необхідно проводити з точністю до 0,01.

Контрольна робота, що не відповідає встановленим вимогам за змістом чи оформленням не зараховується і повертається на доробку.

Контрольна робота виконується студентом по варіанту, який визначається виходячи з **номера в відомості деканату**.

Вибір варіантів для виконання практичної частини: номер в списку 12, звідси варіант 12; номер в списку 42, звідси варіант 12.

На останній сторінці контрольної роботи студент ставить дату завершення роботи та свій підпис.

Зміст контрольної роботи:

1. Титульна сторінка.

2. Номер обраного варіанту та перелік завдань по виконуваному варіанту контрольної роботи.

3. Розв'язок завдань.
4. Перелік використаної літератури.
5. Додатки.

У випадку виникнення запитань під час виконання контрольної роботи, студент повинен звернутись за консультацією на кафедру обліку і аудиту.

3. ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА

Задача 1

Керівники підприємства «Альфа» незадоволені низьким рівнем прибутку. Вони розглядають можливість закриття дочірнього підприємства «Б». Бухгалтер компанії підготував таку аналітичну інформацію, грн. (табл.1):

Визначити як вплине на результати діяльності підприємства «Альфа» закриття дочірнього підприємства «Б», якщо це дозволить скоротити постійні виробничі витрати на 70 000 грн., а постійні витрати на управління і збут - на 10000 грн.

Обґрунтуйте запропоновані Вами заходи фінансового менеджменту щодо покращення ситуації на підприємстві.

Задача 2

Підприємство «Омега» виготовляє і реалізує вироби. Менеджер має таку інформацію про ці вироби за 1 місяць (табл. 2):

Завдання:

1. Визначити, який обсяг необхідно виготовити і продати виробів, щоб отримати планову величину прибутку 50 000 грн.

2. Якщо підприємство планує виготовити і продати протягом місяця виробів на суму 350 000 грн., то яку величину прибутку зможе отримати?

3. Підприємство планує продати 3500 шт. виробів і при цьому отримати 20000 грн. прибутку. При якій ціні можливий цей результат?

4. Визначити запас фінансової міцності.

Обґрунтуйте запропоновані Вами заходи фінансового менеджменту щодо покращення ситуації на підприємстві.

Таблиця 1

Аналітична інформація

грн.

СТАТТЯ	Варіант 1		Варіант 2		Варіант 3		Варіант 4		Варіант 5	
	ДП «А»	ДП «Б»								
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Виручка від реалізації	650 000	300 000	450 000	290 000	480 000	310 000	610 000	370 000	620 000	350 000
Змінні витрати	400 000	190 000	280 000	120 000	290 000	130 000	370 000	200 000	300 000	170 000
Постійні витрати:										
- виробничі	130 000	120 000	90 000	150 000	120 000	140 000	125 000	140 000	180 000	210 000
- на управління і збут	90 000	50 000	40 000	70 000	50 000	80 000	90 000	70 000	100 000	30 000

продовження табл. 1

СТАТТЯ	Варіант 6		Варіант 7		Варіант 8		Варіант 9		Варіант 10	
	ДП «А»	ДП «Б»	ДП «А»	ДП «Б»						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Виручка від реалізації	990 000	790 000	780 000	720 000	960 000	810 000	550 000	500 000	890 000	610 000
Змінні витрати	580 000	490 000	410 000	390 000	420 000	550 000	330 000	340 000	610 000	460 000
Постійні витрати:										
- виробничі	270 000	270 000	190 000	320 000	390 000	240 000	105 000	160 000	120 000	190 000
- на управління і збут	90 000	150 000	130 000	100 000	90 000	110 000	65 000	90 000	95 000	80 000

продовження табл. 1

СТАТТЯ	Варіант 11		Варіант 12		Варіант 13		Варіант 14		Варіант 15	
	ДП «А»	ДП «Б»								
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Виручка від реалізації	715 000	605 000	790 000	780 000	710 000	540 000	930 000	705 000	760 000	590 000
Змінні витрати	520 000	495 000	550 000	490 000	505 000	390 000	605 000	485 000	505 000	450 000
Постійні витрати:										
- виробничі	90 000	140 000	120 000	260 000	105 000	195 000	205 000	265 000	130 000	190 000
- на управління і збут	70 000	60 000	95 000	90 000	40 000	70 000	70 000	65 000	75 000	80 000

продовження табл. 1

СТАТТЯ	Варіант 16		Варіант 17		Варіант 18		Варіант 19		Варіант 20	
	ДП «А»	ДП «Б»								
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Виручка від реалізації	880 000	700 000	870 000	675 000	920 000	775 000	880 000	700 000	875 000	710 000
Змінні витрати	510 000	495 000	530 000	510 000	590 000	565 000	520 000	560 000	560 000	670 000
Постійні витрати:										
- виробничі	230 000	165 000	165 000	185 000	175 000	205 000	165 000	195 000	125 000	120 000
- на управління і збут	100 000	110 000	105 000	95 000	105 000	100 000	90 000	110 000	125 000	50 000

продовження табл. 1

СТАТТЯ	Варіант 21		Варіант 22		Варіант 23		Варіант 24		Варіант 25	
	ДП «А»	ДП «Б»								
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Виручка від реалізації	895 000	775 000	920 000	750 000	845 000	655 000	965 000	785 000	830 000	690 000
Змінні витрати	610 000	625 000	540 000	520 000	565 000	405 000	655 000	565 000	525 000	575 000
Постійні витрати:										
- виробничі	170 000	135 000	205 000	245 000	135 000	295 000	185 000	225 000	195 000	125 000
- на управління і збут	75 000	85 000	105 000	95 000	85 000	95 000	95 000	75 000	75 000	60 000

продовження табл. 1

СТАТТЯ	Варіант 26		Варіант 27		Варіант 28		Варіант 29		Варіант 30	
	ДП «А»	ДП «Б»								
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Виручка від реалізації	890 000	680 000	795 000	520 000	980 000	770 000	645 000	400 000	770 000	585 000
Змінні витрати	520 000	440 000	490 000	310 000	510 000	510 000	380 000	240 000	430 000	495 000
Постійні витрати:										
- виробничі	260 000	220 000	160 000	180 000	325 000	220 000	125 000	150 000	190 000	145 000
- на управління і збут	65 000	110 000	105 000	105 000	100 000	130 000	85 000	95 000	75 000	55 000

Таблиця 2

Вихідні дані

Показники	Варіант 1	Варіант 2	Варіант 3	Варіант 4	Варіант 5	Варіант 6	Варіант 7	Варіант 8	Варіант 9	Варіант 10
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Ціна одного виробу, грн.	100	120	90	110	80	130	180	160	140	150
2. Змінні витрати на одиницю, грн.	80	70	60	90	55	70	145	95	110	90
3. Постійні витрати, грн.	19 000	121 000	57 000	48 000	41 000	110 000	55 000	107 000	67 000	89 000
4. Обсяг виробництва, шт.	3 000	2 800	2 500	2 700	2 200	2 400	1 750	1 950	2 300	1 590

продовження табл. 2

Показники	Варіант 11	Варіант 12	Варіант 13	Варіант 14	Варіант 15	Варіант 16	Варіант 17	Варіант 18	Варіант 19	Варіант 20
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Ціна одного виробу, грн.	140	195	125	115	180	165	145	170	145	155
2. Змінні витрати на одиницю, грн.	95	125	105	100	125	135	105	145	105	120
3. Постійні витрати, грн.	88 000	85 000	37 000	21 000	59 000	42 500	40 000	33 000	48 000	37 000
4. Обсяг виробництва, шт.	2 150	1 350	1 950	1 750	1 200	1 600	1 100	1 550	1 300	1 150

продовження табл. 2

Показники	Варіант 21	Варіант 22	Варіант 23	Варіант 24	Варіант 25	Варіант 26	Варіант 27	Варіант 28	Варіант 29	Варіант 30
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Ціна одного виробу, грн.	90	160	240	80	40	120	250	90	70	55
2. Змінні витрати на одиницю, грн.	65	100	210	70	25	80	215	75	55	40
3. Постійні витрати, грн.	49 000	91 000	30 000	20 500	44 000	98 000	95 000	42 000	41 000	46 000
4. Обсяг виробництва, шт.	2 100	1 600	1 150	2 350	3 300	2 450	2 350	3 250	3 000	3 200

Задача 3

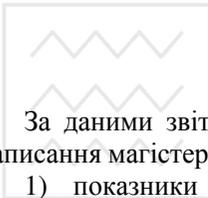
Станом на 31.12.201x року за даними бухгалтерського обліку має місце наступна інформація (табл. 3):

Обчислити:

- валовий і чистий грошові потоки;
- позитивний та негативний грошові потоки;
- коефіцієнт ліквідності грошових потоків;
- коефіцієнт ділової активності грошового потоку;
- чистий рух грошових коштів окремо в розрізі операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства.

Обсяг реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) склав 1 200 000 грн.

Обґрунтуйте запропоновані Вами заходи фінансового менеджменту щодо покращення ситуації на підприємстві.

Задача 4

За даними звітності суб'єкта господарювання, який є базою для написання магістерської роботи, проаналізуйте:

- 1) показники для виявлення ознак фіктивного банкрутства (Додаток 1);
- 2) показники для виявлення ознак доведення до банкрутства (Додаток 2);
- 3) показники для виявлення ознак приховуваного банкрутства (Додаток 3).

При формуванні відповіді необхідно скористатися Методичними рекомендаціями щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства [1].

Обґрунтуйте запропоновані Вами заходи фінансового менеджменту щодо покращення ситуації на підприємстві.

В додатках до контрольної роботи повинні бути копії документів, що підтверджують розрахунки.

Таблиця 3

Вихідні дані

Показники	Варіант 1	Варіант 2	Варіант 3	Варіант 4	Варіант 5	Варіант 6	Варіант 7	Варіант 8	Варіант 9	Варіант 10
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Кошти, отримані від покупців за реалізовану продукцію	950 000	730 000	920 000	770 000	910 000	520 000	890 000	800 000	765 000	820 000
2. Виплачена заробітна плата	200 000	150 000	230 000	185 000	280 000	76 000	110 000	122 000	105 000	95 000
3. Виплачені дивіденди акціонерам	80 000	65 000	30 000	15 000	10 000	18 000	9 000	17 000	22 000	12 000
4. Сплачено податки	120 000	98 000	70 000	91 000	155 000	84 000	69 000	78 000	114 000	71 000
5. Отримано кошти за реалізоване устаткування (майно)	160 000	145 000	260 000	123 000	188 000	250 000	32 000	94 000	116 000	91 000
6. Кошти, сплачені постачальникам за отриману сировину	270 000	210 000	350 000	340 000	260 000	135 000	159 000	380 000	195 000	420 000
7. Погашено довгострокову позику	250 000	200 000	300 000	230 000	250 000	430 000	190 000	110 000	200 000	125 000

продовження табл. 3

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
8. Отримано доходи майбутніх періодів	30 000	27 000	55 000	11 200	14 000	34 000	12 000	27 000	37 000	7 500
9. Придбано програмне забезпечення	5 000	11 000	7 000	10 000	7 800	9 600	14 000	12 000	9 800	31 000
10. Сплачено відсотки по банківському кредиту	15 000	29 000	11 000	14 000	45 000	33 000	62 000	75 000	35 400	45 800
11. Надійшли основні засоби на умовах фінансової оренди	270 000	30 000	120 000	51 000	127 000	177 000	220 000	69 000	89 000	84 000
12. Викуплено акції власної емісії	110 000	56 000	90 000	18 000	97 000	12 000	72 000	51 000	116 000	55 000
13. Надійшли кошти за користування приміщенням складу, зданого в оренду	9 000	4 500	7 700	9 500	3 000	8 000	5 100	9 600	24 000	10 500
14. Проведено бартерну операцію	190 000	110 000	75 000	88 000	93 000	70 000	56 000	19 000	81 000	99 000
15. Отримано дивіденди	5 000	8 000	12 000	10 500	16 400	10 600	15 000	6 200	1 500	1 100

продовження табл. 3

Показники	Варіант 11	Варіант 12	Варіант 13	Варіант 14	Варіант 15	Варіант 16	Варіант 17	Варіант 18	Варіант 19	Варіант 20
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Кошти, отримані від покупців за реалізовану продукцію	760 000	665 000	990 000	870 000	840 000	720 000	809 000	905 000	885 000	888 000
2. Виплачена заробітна плата	110 000	73 000	180 000	285 000	208 000	116 000	117 000	196 000	122 000	107 000
3. Виплачені дивіденди акціонерам	15 000	10 500	22 500	5 000	19 000	22 000	10 600	22 000	27 500	32 000
4. Сплачено податки	71 000	59 000	94 000	64 000	105 000	114 000	88 000	108 000	119 500	79 000
5. Отримано кошти за реалізоване устаткування (майно)	365 000	211 000	305 000	203 000	181 000	290 000	142 000	94 000	286 000	371 000
6. Кошти, сплачені постачальникам за отриману сировину	305 000	265 000	418 000	305 000	206 000	225 000	180 000	308 000	311 000	402 000
7. Погашено довгострокову позику	410 000	250 000	380 000	265 000	185 000	430 000	350 000	245 000	290 000	425 000

продовження табл. 3

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
8. Отримано доходи майбутніх періодів	85 000	67 000	105 000	71 600	78 000	78 000	82 100	38 000	67 000	17 500
9. Придбано програмне забезпечення	9 500	12 000	9 500	15 500	16 800	12 600	11 500	23 000	19 200	22 000
10. Сплачено відсотки по банківському кредиту	11 500	32 000	14 000	27 000	35 000	31 000	42 000	44 000	28 500	40 800
11. Надійшли основні засоби на умовах фінансової оренди	115 000	76 000	160 000	91 000	107 000	297 000	207 000	119 000	91 000	294 000
12. Викуплено акції власної емісії	98 000	84 000	29 000	92 000	67 000	52 000	59 000	72 000	106 000	51 000
13. Надійшли кошти за користування приміщенням складу, зданого в оренду	7 500	8 500	10 700	29 500	23 000	19 000	25 500	27 600	29 000	30 500
14. Проведено бартерну операцію	105 000	140 000	71 000	108 000	56 000	167 000	106 000	217 000	188 000	191 000
15. Отримано дивіденди	4 500	7 500	19 000	17 500	20 800	20 100	35 000	53 200	81 500	54 500

продовження табл. 3

Показники	Варіант 21	Варіант 22	Варіант 23	Варіант 24	Варіант 25	Варіант 26	Варіант 27	Варіант 28	Варіант 29	Варіант 30
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Кошти, отримані від покупців за реалізовану продукцію	750 000	883 000	907 000	690 000	806 000	790 000	807 000	840 000	915 000	770 000
2. Виплачена заробітна плата	110 000	190 000	213 000	75 000	175 000	87 000	190 000	121 000	95 000	105 000
3. Виплачені дивіденди акціонерам	61 000	45 000	41 500	9 500	23 000	23 000	10 000	21 000	31 000	18 000
4. Сплачено податки	115 000	108 000	93 500	49 000	91 000	108 000	119 000	73 000	103 000	79 000
5. Отримано кошти за реалізоване устаткування (майно)	261 000	195 000	370 000	203 000	201 000	125 000	311 000	188 000	110 000	119 000
6. Кошти, сплачені постачальникам за отриману сировину	395 000	276 000	418 000	209 000	360 000	285 000	299 000	308 000	341 000	320 000
7. Погашено довгострокову позику	260 000	420 000	350 000	470 000	270 000	360 000	370 000	190 000	280 000	325 000

продовження табл. 3

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
8. Отримано доходи майбутніх періодів	177 000	193 000	79 000	81 900	54 000	48 000	42 000	21 500	76 000	145 500
9. Придбано програмне забезпечення	10 500	17 500	11 700	15 000	18 800	27 600	19 000	17 500	19 100	18 000
10. Сплачено відсотки по банківському кредиту	21 000	34 000	32 000	12 000	51 000	31 000	41 000	57 000	22 400	30 800
11. Надійшли основні засоби на умовах фінансової оренди	330 000	310 000	187 000	88 000	327 000	124 000	290 000	163 000	183 000	144 000
12. Викуплено акції власної емісії	108 000	92 000	66 000	28 000	56 000	21 000	35 000	112 000	87 000	105 000
13. Надійшли кошти за користування приміщенням складу, зданого в оренду	17 000	24 800	15 300	27 500	34 000	18 000	25 100	19 500	41 000	30 500
14. Проведено бартерну операцію	211 000	183 000	70 500	108 000	99 000	290 000	106 000	209 000	108 000	171 000
15. Отримано дивіденди	37 000	28 000	30 500	16 500	36 800	40 100	22 000	22 200	29 500	19 100

4. ПОРАДИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Точка беззбитковості - це обсяг реалізації, при якому доходи підприємства дорівнюють його витратам, а прибуток відповідно дорівнює нулю.

Точка беззбитковості може визначатись у натуральних та вартісних показниках.

Натуральний показник точки беззбитковості дає можливість визначити ту кількість одиниць продукції, яку необхідно виготовити підприємству для покриття всіх своїх витрат.

Точка беззбитковості в натуральних показниках (TB_{nat}) визначається за формулою (1)

$$TB_{nat} = \frac{PB}{MD_{od}} \quad (1)$$

де PB - постійні витрати;

MD_{od} – маржинальний дохід на одиницю.

В свою чергу маржинальний дохід на одиницю визначається як різниця ціни за одиницю продукцію ($Ц_{od}$) та змінних витрат на одиницю ($ЗВ_{od}$) на її виготовлення (2)

$$MD_{od} = Ц_{od} - ЗВ_{od} \quad (2)$$

Вартісний показник точки беззбитковості показує, на яку суму підприємство повинно виготовити і реалізувати продукцію, аби покрити всі свої витрати.

Точка беззбитковості в вартісних показниках ($TB_{варт.}$) визначається за формулою (3)

$$TB_{варт.} = \frac{PB}{K_{MD}} \quad (3)$$

де K_{MD} – коефіцієнт маржинального доходу.

Коефіцієнт маржинального доходу визначається як відношення маржинального доходу від реалізації одиниці продукції до її ціни за формулою (4)

$$K_{\text{мд}} = \frac{MD_{\text{од}}}{Ц_{\text{од}}} \quad (4)$$

Система калькулювання змінних витрат дозволяє визначити маржинальний дохід, який широко застосовується для аналізу прибутковості та прийняття управлінських рішень.

Маржинальний дохід (MD) - різниця між виручкою від реалізації продукції (Vp) та змінними витратами підприємства ($ЗВ$):

$$MD = Vp - ЗВ \quad (5)$$

Маржинальний дохід відображає внесок сегменту (продукту, підрозділу, тощо) у покриття постійних витрат та формування прибутку ($Пp$):

$$MD = ПВ + Пp \quad (6)$$

Прибуток - являє собою суму, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати.

Згідно системи калькулювання змінних витрат операційний прибуток (OPp) визначається за формулою (7)

$$OPp = Vp - ЗВ - ПВ \quad (7)$$

Обсяг реалізації, необхідний для отримання бажаного прибутку, в натуральних одиницях визначається за формулою (8)

$$ТБ_{\text{реал}}^{\text{нат}} = \frac{ПВ + OPp}{MD_{\text{од}}} \quad (8)$$

Обсяг реалізації, необхідний для отримання бажаного прибутку, в грошових одиницях визначається за формулою (9)

$$ТБ_{\text{реал}}^{\text{грош}} = \frac{ПВ + OPp}{K_{\text{мд}}} \quad (9)$$

Запас фінансової міцності – це величина, на яку фактичний обсяг реалізації перевищує точку беззбитковості, тобто:

$$ЗФМ = Vp - ТБ_{\text{варт}} \quad (10)$$

Цей показник відображає величину можливого зниження обсягу виробництва і реалізації без ризику покрити витрати.

Під грошовими потоками розуміють надходження та вибуття грошових коштів та їх еквівалентів.

Рух коштів відображається в звіті про рух грошових коштів в розрізі трьох видів діяльності: операційної, інвестиційної та фінансової.

Операційна діяльність - це основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною та фінансовою.

Інвестиційна діяльність - це сукупність операцій з придбання та продажу довгострокових (необоротних) активів, а також короткострокових (поточних) фінансових інвестицій, які не є еквівалентами грошових коштів.

Фінансова діяльність — це сукупність операцій, які призводять до змін величини та (або) складу власного і позикового капіталу.

Негрошові операції - це операції, які не потребують використання грошових коштів або їхніх еквівалентів.

Негрошові операції не включаються до звіту про рух грошових коштів.

Згідно П(С)БО 4 «Звіт про рух грошових коштів» рух грошових коштів – це надходження і вибуття грошових коштів та їхніх еквівалентів.

Під грошовими потоками розуміють всі надходження і виплати грошових коштів.

Надходження грошових коштів на підприємство від усіх видів господарських операцій називається позитивним грошовим потоком, а вибуття (виплата) – негативним грошовим потоком.

Валовий грошовий потік – це сукупність всіх надходжень та виплат коштів у певному періоді часу в розрізі окремих його інтервалів.

Різниця між позитивним і негативним грошовими потоками по кожному виду діяльності в цілому називається чистим грошовим потоком.

Коефіцієнт ліквідності грошового потоку розраховується за формулою (11)

$$K_{ГП}^{лікв} = \frac{ПГП}{НГП} \quad (11)$$

де ПГП - позитивний грошовий потік;

НГП - негативний грошовий потік.

Значення коефіцієнта більше за одиницю буде означати ріст залишку грошових коштів на кінець аналізованого періоду, тобто сприятиме підвищенню коефіцієнта абсолютної ліквідності.

Коефіцієнт ділової активності грошового потоку ($K_{ДАГП}$), тобто його віддачі, розраховується за формулою (12)

$$K_{ДАГП}^л = \frac{Ореал.}{ВГП} \quad (12)$$

де *Ореал.* - обсяг реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);
ВГП - валовий грошовий потік.

Банкрутство – це визнана господарським судом неспроможність боржника відновити свою платоспроможність та задовольнити визнані судом вимоги кредиторів не інакше як через застосування ліквідаційної процедури.

Розрізняють фіктивне банкрутство, доведення до банкрутства та приховуване банкрутство.

Фіктивне банкрутство – це завідомо неправдива офіційна заява громадянина - засновника або власника суб'єкта господарської діяльності, а також службової особи суб'єкта господарської діяльності та громадянина - суб'єкта підприємницької діяльності про фінансову неспроможність виконання вимог з боку кредиторів і зобов'язань перед бюджетом.

Доведення до банкрутства – це умисне, з корисливих мотивів, іншої особистої заінтересованості або в інтересах третіх осіб вчинення власником або службовою особою суб'єкта господарської діяльності дій, що призвели до стійкої фінансової неспроможності суб'єкта господарської діяльності.

Приховуване банкрутство - умисне приховування стійкої фінансової неспроможності шляхом подання недостовірних відомостей у разі, якщо це завдало великої матеріальної шкоди.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна література

1. Наказ Міністерства економіки України «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства» 19.01.2006 N 14.
2. Лазаришина І.Д. Економічний аналіз в Україні: історія, методологія, практика: Монографія. - Рівне: НУВГП, 2005. - 369с.
3. Петленко Ю.В. Фінансовий менеджмент. Навчальний посібник.- К.: Кондор, 2007.- 298 с.
4. Ситник Л.С. Фінансовий менеджмент: Навч. посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. - 352 с.
5. Фінансовий менеджмент: Навчальний посібник: / За ред. проф. Г.Г. Кірейцева. - Київ: ПУЛ, 2002. - 496 с.
6. Фінансовий менеджмент: Підручник / Кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А.М. Поддєрьогін. – К.: КНЕУ, 2005. – 535 с.
7. Шелудько В.М. Фінансовий менеджмент: Підручник. — К.: Знання, 2006. — 439 с.

Допоміжна література

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-XIV від 16.07.1999 р.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності". Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31.03.99 N 87.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 "Баланс". Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31.03.99 N 87.
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 "Звіт про фінансові результати". Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31.03.99 N 87.
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 4 "Звіт про рух грошових коштів". Затверджено наказом Міністерства фінансів

6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 5 "Звіт про власний капітал". Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31.03.99 N 87.

7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 "Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах". Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 28.05.99 N 137.

8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 20 "Консолідована фінансова звітність". Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 30.07.99 N 176.

9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 "Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва". Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 25.02.00 N 39.

10. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 29 "Фінансова звітність за сегментами". Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 19.05.2005 N 412.

11. Бланк И.А. Финансовый менеджмент: Учебный курс. – К.: Ника-Центр, Эльва, 2001. – 528с.

12. Економічний аналіз: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 7.050106 «Облік і аудит» / За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир: ПП. «Рута», 2003. – 680с.

13. Коваленко Л.О., Ремньова Л.М. Фінансовий менеджмент: Навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2005. – 485 с.

14. Крайник О.П., Клепикова З.В. Фінансовий менеджмент. Навчальний посібник. — Львів: Державний університет „Львівська політехніка" (Інформаційно-видавничий центр „ІНТЕЛЕКТ+" Інституту підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів). Київ: „Дакор", 2000. —260 с.

15. Крамаренко Г.О. Фінансовий аналіз і планування. - Київ.: Центр навчальної літератури. 2003. -224с.

16. Лазаришина І.Д. Економічний аналіз: історія та тенденції розвитку.:Монографія.-Рівне:УДУВГП,2002. - 182 с.

17. Литвин Б. М. Фінансовий аналіз : навчальний посібник / Б. М. Литвин, М. В. Стельмах . — К. : Хай-Тек Прес, 2008 . — 336 с.

18. Момот Т.В., Безугла В.О., Тараруєв Ю.О., Кадничанський М.В., Чалий І.Г. Фінансовий менеджмент: Навч. посіб. / За ред. Момот Т. В. - К.: Цент учбової літератури, 2011. - 712 с.

19. Рудницький В.С., Лазаришина І.Д., Бачинський В.І.,

Поліщук В.Л. Організація первинного обліку та економічного аналізу на прикладі підприємств торгівлі.: Навчальний посібник. – К.: ВД „Професіонал”, 2004. – 480с.

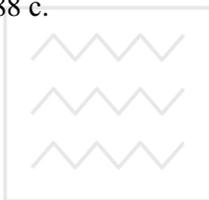
20. Рясних Є.Г. Основи фінансового менеджменту. Навчальний посібник. – К.: Скарби, 2003. – 238 с.

21. Салига С.Я., Дацій Н.В., Корецький С.О., Нестеренко Н.В., Салига К.С. Фінансовий менеджмент: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 274с.

22. Тарасенко Н.В. Економічний аналіз. Навчальний посібник - 4-те видання. - Львів: «Новий Світ». – 2006. - 344с.

23. Шеремет О.О. Фінансовий аналіз: Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2005. – 196 с.

24. Шило В.П., Ільїна С.Б., Доровська С.С, Барабанова В.В. Фінанси підприємств (за модульною системою навчання): теоретично-практичний посібник. – К.: ВД «Професіонал», 2006. – 288 с.

ДОДАТКИ

Додаток 1 Показники аналізу для виявлення ознак фіктивного банкрутства

N з/п	Показники	Джерело інформації	На початок періоду	На кінець періоду
1	2	3	4	5
1	Оборотні активи	ф. № 1 рядок 260		
2	Поточні зобов'язання підприємства	ф. № 1 рядок 620		
3	Коефіцієнт покриття (поточної ліквідності)	$\frac{OA}{ПЗ}$		
4	Рентабельність продукції	$\frac{ВП}{СР} \times 100 \%$		
5	Забезпечення зобов'язань боржника всіма його активами	$\frac{ВБ}{ПК}$		

Примітка:

OA – оборотні активи;

ПЗ – поточні зобов'язання;

ВП – валовий прибуток (збиток);

СР – собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг);

ВБ – валюта балансу (ф. №1 рядок 280 або рядок 640);

ПК – позиковий капітал (довгострокові та поточні зобов'язання).

**Показники аналізу для виявлення ознак доведення до
банкрутства**

N з/п	Показники	Джерело інформації	На початок періоду	На кінець періоду
1	2	3	4	5
1	Забезпечення зобов'язань боржника усіма його активами	$\frac{ВБ}{ПК}$		
2	Забезпечення зобов'язань боржника його оборотними активами	$\frac{ОА}{ПК}$		
3	Розмір чистих активів (різниця між сумою активів підприємства та його зобов'язанням)	$ВБ - ПК$		
4	Ціни, вказані в договорах, відповідають загальноринковим (так/ні)	аналітична інформація		
5	Вигідність для підприємства виконання умов договорів (так/ні)	аналітична інформація		
6	Майно, яке знаходиться у розпорядженні підприємства, тис. грн.	форма N 5 рядок 260 – - рядок 261 – - рядок 262 – - рядок 263 – - рядок 264 – - рядок 265		

**Показники аналізу для виявлення ознак приховуваного
банкрутства**

N з/п	Показники	Джерело інформації	На початок періоду	На кінець періоду
1	2	3	4	5
1	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$\frac{ГК}{ПЗ}$		
2	Коефіцієнт покриття (поточної ліквідності)	$\frac{ОА}{ПЗ}$		
3	Майно, яке знаходиться у розпорядженні підприємства, тис. грн.	форма N 5 рядок 260 – рядок 261 – - рядок 262 – рядок 263 – - рядок 264 – - рядок 265		
4	Кредиторська заборгованість, тис. грн.	$ПК$		
5	Розмір штрафів та пені, тис. грн.	аналітична інформація		
6	Дебіторська заборгованість, тис. грн.	форма N 1 рядки 050 + 150 + 160 + + 170 + + 180 + + 190 + 200 + 210		
7	Прострочена частина дебіторської заборгованості, %	аналітична інформація		
8	Кількість справ, порушених у суді (підприємство - відповідач), штук	аналітична інформація		
9	Розмір інвестицій, у тому числі в основну діяльність, тис. грн.	форма N 2 - інвестиції рядок 011		
10	Розмір збитків, тис. грн.	форма N 2 рядок 225		
11	Частка доходів від неосновної діяльності в структурі доходів підприємства, %	форма N 2 (рядок 110 + рядок 120 + + рядок 130) / / рядок 170		
12	Кількість працівників, згідно із штатним розкладом на 31 грудня звітного року, осіб	форма N 1-ПВ рядок 10010 графа 1		

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Національний університет
водного господарства
та природокористування